

Tilsynsrapport

Skolens aktivitetsplikt for elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø

Oslo kommune og Bjørnsletta skole

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Oslo kommune og Bjørnsletta skole. Temaet for tilsynet er kommunens arbeid for et trygt og godt skolemiljø. Under dette temaet kontrollerer vi om kommunen som skoleeier og skolen oppfyller undersøkelsesplikten og tiltaksplikten i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.¹

Statsforvalteren gjennomførte i 2021 tilsyn med Oslo kommunes internkontroll på skolemiljø der vi blant annet så på om de har utarbeidet rutiner som skal sikre regelverksetterlevelse. Ved avslutningen av tilsynet vurderte vi at kommunen oppfylte dette, og vi ser at skoleeier bruker disse rutinene i dette tilsynet.

Det overordnede formålet med dette tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket. For å kontrollere dette, undersøker vi praksisen ved Bjørnsletta skole. I tilsynet ser vi at ansatte på Bjørnsletta skole kjenner til regelverket knyttet til aktivitetsplikten. Vi vurderer at skolen og skoleeier undersøker og setter inn tiltak straks, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen eller en i skolens ledelse. Vi vurderer at skoleeier oppfyller kravene til tiltaksplikten.² Vi vurderer imidlertid at skolen ikke oppfyller kravene til tiltaksplikten.³ Når det gjelder dokumentasjonsplikten, vurderer vi at skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten og tiltaksplikten. Videre vurderer vi at skolen gjennom et relativt nytt system, er på vei til å etablere en praksis som dokumenterer hva skolen gjør for å oppfylle undersøkelsesplikten og tiltaksplikten. Vi vurderer imidlertid at det ikke er etablert en felles praksis på skolen for hvor raskt det skal undersøkes ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Oslo kommune mottok en foreløpig tilsynsrapport den 20.03.2024 og har uttalt seg innen fristen. Kommunen hadde to innsigelser til rapporten. Det første punktet er knyttet til hvem som har ansvaret for undersøkelsesplikten og tiltaksplikten og skal ha kjennskap til kravene. Kommunen anfører at det i foreløpig rapport fremstår som at det forventes at alle skolens ansatte skal ha kjennskap til for eksempel tidskrav knyttet til de to delpliktene når det i rapporten vises til svar fra *ansatte*. Kommunen presiserer at kommunens rutiner angir at ansvaret for å undersøke og sette inn tiltak påhviler rektor og skolens ledelse gjennom rektors delegasjon. Vi har i endelig rapport brukt begrepet *ansatte med ansvar for de to delpliktene*, slik at dette skal komme klart frem der det er relevant. Det andre punktet redegjør for at skolens forbedrede praksis ikke skyldes at skolen har begynt å bruke kommunens aktivitetsplanmal, men at malen er blitt forbedret. Vi omtaler dette i punkt 2.10.10.

Vi fattet nå vedtak med pålegg om retting i denne rapporten. Se nærmere om hva pålegget innebærer under rapportens punkt 3.

Kommunen har frist for å rette til **01.07.2024**.

¹ Jf. opplæringsloven (oppl.) §§ 9 A-4 og 9 A-5.

² Jf. oppl. § 9 A-5.

³ Jf. oppl. § 9 A-4.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning	4
1.1 Kort om Oslo kommune og Bjørnsletta skole	4
1.2 Tema for tilsynet	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
2 Skolemiljø	5
2.1 Rettslige krav	5
2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	5
2.2.1 Undersøker skolen saken snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	5
2.2.2 Undersøker skolen saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker en elev?	7
2.2.3 Undersøker skoleeier saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en i ledelsen krenker en elev?	7
2.2.4 Gjør skolen og skoleeier de undersøkelsene som er rimelig å forvente?	8
2.2.5 Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	9
2.2.6 Setter skolen inn tiltak så raskt saken tilsier i saker der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	10
2.2.7 Setter skolen inn tiltak straks i saker der en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	11
2.2.8 Setter skoleeier inn tiltak straks i saker der en i ledelsen har krenket en elev?	11
2.2.9 Setter skolen og skoleeier inn tiltakene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	12
2.2.10 Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten?	13
3 Statsforvalterens reaksjoner – pålegg om retting	15
4 Kommunen kan gi tilbakemelding på rapporten	15
5 Dokumenter	16

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler.⁴ I tilsyn kontrollerer vi om kommunen oppfyller krav i opplæringsloven med forskrifter.

Dersom kommunen/skolen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt.⁵ Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger.⁶

1.1 Kort om Oslo kommune og Bjørnsletta skole

I Osloskolen er det 146 kommunale barne- og ungdomsskoler. I følge GSI har kommunen 69 627 elever per 21.02.2024, hvorav 664 elever går på Bjørnsletta skole. Statsforvalteren hadde tilsyn med Oslo kommune og Fyrstikkalleen skole på temaet kommunens arbeid med skolemiljø (internkontroll og skolemiljø) i 2021. Tilsynet ble avsluttet i juni 2022. Vi hadde også et skolemiljøtilsyn med kommunen og Blindern videregående skole i 2023. Arbeidet med å rette pålegg i dette tilsynet er fortsatt pågående per 20.03.2024.

1.2 Tema for tilsynet

Tema for tilsynet er om skolen og skoleeier oppfyller plikten til å undersøke og sette inn tiltak der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.⁷

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket og slik bidrar til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Oslo kommune og Bjørnsletta skole i brev av 04.01.2024. Vi har undersøkt kommunens og skolens praksis knyttet til opplæringslovens bestemmelser om skolemiljø. For å kontrollere dette har vi undersøkt praksisen til Oslo kommune og Bjørnsletta skole.

Skolen og kommunen ble pålagt å svare i RefLex og levere dokumentasjon til oss.⁸ Vi har mottatt beskrivelser av egen praksis og dokumentasjon fra kommunen og skolen. Vi har også gjennomført intervjuer med ansatte og ledere i skolen og AKS, samt ansatte og ledere i

⁴ Jf. oppl. § 14-1 første ledd, og kommuneloven kapittel 30.

⁵ Jf. oppl. § 13-10 første ledd.

⁶ Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

⁷ Jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5.

⁸ RefLex er Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering der vi har stilt spørsmål som er relevante for dette tilsynet.

kommunen. Vi har også intervjuet noen elever fra skolen. Våre vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på opplysninger vi har fått fra denne informasjonen.

I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

2 Skolemiljø

2.1 Rettslige krav

Alle elever i grunnskolen og i videregående opplæring har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.⁹ Retten er individuell, og det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt.

For å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø, har skolen en aktivitetsplikt.¹⁰ Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter som er plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. I dette tilsynet skal vi undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og skoleeier undersøker og setter inn tiltak dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen. Videre kontrollerer vi om kommunen sikrer at saken blir undersøkt ved mistanke om eller kjennskap til at det er en i skolens ledelse som står bak krenkelsen.

I tilsynet er det et gjennomgående tema om skolen og skoleeier har vurdert hensynet til barnets beste og sørget for at involverte elever blir hørt.

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten. Dette er også et gjennomgående tema i tilsynet. I tillegg må skolen eller skoleeier lage en skriftlig plan når det settes inn tiltak i en sak.

For at aktivitetsplikten skal være oppfylt, må skolen gjøre det som med rimelighet kan forventes gjennom hele saksforløpet.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

2.2.1 Undersøker skolen saken snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.¹¹ Hvor raskt saken skal undersøkes, må vurderes opp mot hva som etter en faglig standard med rimelighet kan forventes.¹² Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen.

⁹ Jf. oppl. §§ 9 A-1 og 9 A-2.

¹⁰ Jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5.

¹¹ Jf. oppl. § 9 A-4 tredje ledd.

¹² Jf. Prop. 57 L (2016–2017) punkt 5.5.5.

Det fremgår av forarbeidene¹³ at det er rektor som har det overordnede ansvaret for undersøkelsesplikten, men rektor kan delegere oppgaven. Skolens rutine¹⁴ beskriver at det er rektor og avdelingslederne som har ansvaret for å gjennomføre undersøkelser i skolemiljøsaker. I rutinen¹⁵ til skoleeier står det at undersøkelsene skal begynne så raskt som saken tilsier, innen tre arbeidsdager etter at rektor har mottatt varsel. I skolens rutine¹⁶ står det at elevsamtale skal være gjennomført raskest mulig, og senest i løpet av to dager etter at varslet er mottatt.

Rektor svarer i RefLex og i intervju at skolen starter med å undersøke saken etter at de har mottatt varsel om mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor utdyper i intervjuet at skolen vanligvis starter med undersøkelsene samme dag, og senest innen to dager.

Ansatte med ansvar for undersøkelsesplikten svarer varierende på hvor raskt skolen starter å undersøke saken. Noen svarer at undersøkelsene skal være igangsatt i løpet av to dager, og noen svarer at det skal være igangsatt innen fem dager. Noen sier også at det kan ta tid før undersøkelser igangsettes. Dette tyder på ulik forståelse for når undersøkelser skal settes i gang. Tidsrammene på to og fem dager viser ulik forståelse av tidskravet i regelverket, som angir at hvor raskt saken skal undersøkes må vurderes opp mot hva som etter en faglig standard med rimelighet kan forventes. Vi vurderer at skoleeier og skolen ikke har en felles forståelse av hva som ligger i begrepet «så raskt som saken tilsier». Vi mener at kommunen og skolen må gjøre en konkret vurdering av den enkelte sak for å undersøke så raskt som saken tilsier.

Elevsakene viser også en varierende praksis når det gjelder å sette i gang undersøkelser. I noen av elevsakene er det vanskelig å se når undersøkelsene startet på grunn av manglende dokumentasjon. Vi ser at skolen i enkelte saker har hatt mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har hatt det trygt og godt på et tidligere tidspunkt, men at saken har blitt undersøkt lenge etterpå, i noen tilfeller måneder og år senere.

Vi vurderer at skolens praksis kan føre til at kravene i regelverket ikke oppfylles når det kommer til om skoler undersøker så raskt som saken tilsier. Basert på funn i intervjuer og i elevsakene, vurderer vi derfor at skolen ikke undersøker saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.

Vår konklusjon

Skolen undersøker ikke saken snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

¹³ Jf. Prop.57 L (2016–2017) punkt 5.5.2.3

¹⁴ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

¹⁵ Elevene sitt skolemiljø kapittel 9 A- Rundskriv 8-2022.

¹⁶ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

2.2.2 Undersøker skolen saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker en elev?

Ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker en elev, skal undersøkelser settes i verk straks.¹⁷ Hvem på skolen som skal undersøke saken på vegne av skolen, må skolen fastsette konkret. Barnets beste være et grunnleggende hensyn.

I tilsynsperioden er det ikke sendt inn elevsaker der ansatte er mistenkt for å krenke elever på Bjørnsletta skole. Statsforvalterens observasjoner og vurderinger er derfor basert på hva rektor og ansatte har svart i RefLex, intervjuene og rutinen som skolen har sendt oss.

Skolen har i sin egen rutine¹⁸ skrevet at det skal være lavere terskel for å varsle, men ikke presisert tidskravet for å undersøke en sak der hvor en som arbeider på skolen krenker en elev.

Rektor svarer i intervjuet at skolen ville ha undersøkt slike saker raskt. Ansatte med ansvar for undersøkelsesplikten svarer ulikt på hvor raskt skolen ville ha undersøkt saken. Noen svarer at det foreligger en skjerpet aktivitetsplikt i slike saker og at skolen derfor må undersøke saken raskt. Noen svarer at tidskravet er tilsvarende som for 9 A-4-saker. Flertallet svarer at de ville ha sett i skoleeiers rutine.

Basert på intervjuene vurderer vi at et flertall av de ansatte med ansvar for undersøkelsesplikten har kjennskap til at det er et skjerpet tidskrav i slike saker. Vi mener derfor at skolen har sannsynliggjort at skolen vil undersøke saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en ansatt.

Vår konklusjon

Skolen undersøker saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen krenker en elev.

2.2.3 Undersøker skoleeier saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en i ledelsen krenker en elev?

Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, skal skoleeier sørge for at undersøkelsene blir satt i gang straks.¹⁹ Også her skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

I tilsynsperioden er det ikke sendt inn elevsaker der noen i skolens ledelse er mistenkt for å krenke elever på skolen. Våre observasjoner og vurderinger er derfor basert på hva skoleeier har svart i RefLex, intervjuene og rutinene som skoleeier har sendt oss.

Skoleeier utdyper både i RefLex og i intervjuet at dersom de skulle motta varsel om krenkelser fra en i skolens ledelse, så vil skoleeier starte undersøkelser straks og avholde et møte innen to dager. Dette fremgår også av skoleeiers interne rutine²⁰ som er oppdatert 13.01.2024.

¹⁷ Jf. oppl. § 9 A-5.

¹⁸ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

¹⁹ Jf. oppl. § 9 A-5.

²⁰ Osloskolen – Interne rutiner i UDA for håndtering av varsel dersom en i skoleledelsen kan ha krenket en elev.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er sannsynliggjort at skoleeier vil undersøke saken «straks» ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en i skolens ledelse.

Vår konklusjon

Skoleeier undersøker saken straks ved mistanke om eller kjennskap til at en i ledelsen krenker en elev.

2.2.4 Gjør skolen og skoleeier de undersøkelsene som er rimelig å forvente?

Når undersøkelsesplikten utløses, skal skolen/skoleeier gjennomføre nødvendige undersøkelser. Skolen skal gjøre de undersøkelsene som etter en faglig standard er rimelig å forvente i den enkelte saken. For å kunne sette inn egnede tiltak til barnets beste i en konkret situasjon, må skolen gjøre nødvendige undersøkelser. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan de opplever skolemiljøet.²¹

Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem.²² Eleven har rett til å bli hørt i skolemiljø saker.²³ Skolen og skoleeier må oppfylle elevenes rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.

Skoleeier skal sette skolen i stand til å oppfylle undersøkelsesplikten. Skoleeier viser i RefLex til rundskriv om skolemiljø²⁴ som omhandler alle delpliktene, herunder undersøkelsesplikten. Videre beskriver skoleeier at de har laget et e-læringskurs om aktivitetsplikten, som alle skoler har tilgang til. Skoleeier har også arrangert workshop med undersøkelsesplikten og tiltaksplikten som tema. I tillegg har skoleeier opprettet et Teamsrom for læringsmiljø som alle skoler kan få tilgang til. Der kan skolen finne ressurser knyttet til aktivitetsplikten, samt stille spørsmål og få veiledning. I intervju viser skoleeier til at kommunen har laget en mal for aktivitetsplan som skolene sterkt anbefales å bruke. Malen angir hvilke undersøkelser skolen kan gjennomføre, for eksempel sosiogram, samtaler og trivselsundersøkelser. Skoleeier har i 2022 veiledet Bjørnsletta skole om aktivitetsplikten både på systemnivå, og i enkeltsaker som har vært meldt inn til Statsforvalteren. I veiledningen har skolen fått opplæring og bistand i brede undersøkelser og analyse av funn i undersøkelser.

Rektor svarer bekreftende i RefLex på at skolen oppfyller undersøkelsesplikten. I intervju opplyser rektor at det er ledelsen som bestemmer hvilke undersøkelser som skal gjennomføres. Rektor beskriver at det er lærerne som gjennomfører undersøkelsene, og at ledelsen oppsummerer funn og beslutter videre oppfølging. Det skjer i faste møtepunkter. Dette fremgår også av skolens rutine.²⁵

²¹ Jf. Prop.57 L (2016–2017) punkt 5.5.2.4.

²² Jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 12.

²³ Jf. opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd.

²⁴ Elevene sitt skolemiljø kapittel 9 A- Rundskriv 8-2022.

²⁵ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

De ansatte med ansvar for undersøkelsesplikten svarer i RefLex at undersøkelsesplikten oppfylles. De fleste bekrefter at skolen bruker flere metoder for å undersøke. Det kommer frem gjennom intervju med ansatte, elever og foresatte at flere opplever at skolen i dag undersøker med en større grad av systematikk enn tidligere. I elevsakene vi har mottatt, kan vi se eksempler på at skolen har undersøkt gjennom å bruke ulike metoder, slik som samtaler med elev og foresatte, logg, observasjon, sosiogram og trivselsundersøkelse. Vi vurderer at dette viser at skolen gjør de undersøkelsene som det er rimelig å forvente.

I RefLex svarer skoleeier bekreftende på at undersøkelsesplikten oppfylles. Skoleeier opplyser at den ikke har mottatt varsler der noen i skolens ledelse er mistenkt for å krenke elever på Bjørnsletta skole i tilsynsperioden. Skoleeier opplyser at undersøkelsene starter i et internt møte der det avklares hvilke undersøkelser som skal igangsettes, hvem som skal undersøke og hvem som skal koordinere. I intervju opplyser skoleeier at også HR-avdeling og jurist vil kobles på dersom det gjelder en § 9 A-5-sak.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er sannsynliggjort at skoleeier gjør de undersøkelsene som er rimelig å forvente i § 9 A-5 saker.

Både skoleeier og skolen er opptatt av at eleven skal bli hørt. Dette kommer frem av rutinebeskrivelser samt svar i RefLex. Skoleeier viser til at skolen har tilgang til en mal for elevsamtaler som skal sikre at skolen dokumenterer at eleven er blitt hørt. Rektor forteller at elevsamtaler rutinemessig er første steg i skolens undersøkelser, og at dette også inkluderer involverte elever. I elevsakene vi har mottatt er malen for samtaler brukt i et fåtall av sakene, men vi kan se at skolen dokumenterer at elever har blitt hørt gjennom aktivitetsplanen og logger etter samtaler med elever. Statsforvalteren vurderer at skolen og skoleeier som hovedregel sørger for at elever blir hørt.

Vi vurderer ut fra svarene i intervjuer og ut fra elevsakene vi har fått tilsendt, at skolen gjør de undersøkelsene som er rimelig å forvente. Vi vurderer videre, basert på kommunens svar og rutiner, at det er sannsynliggjort at skoleeier ville undersøkt i samsvar med loven.

Vår konklusjon

Skolen og skoleeier gjør de undersøkelsene som er rimelig å forvente.

2.2.5 Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Skolen og skoleeier har plikt til å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å undersøke.²⁶ Opplæringsloven stiller ikke formkrav til dokumentasjonen, utover at den må være skriftlig og finnes på et slikt format at den kan tas ut og overleveres til statsforvalteren dersom det skulle være aktuelt i tilsyn eller i en sak i håndhevingsordningen. Hva som dokumenteres og hvordan, må tilpasses den enkelte virksomhet og ikke minst etter hva som er formålet med dokumentasjonen.²⁷

²⁶ Jf. oppl. § 9 A-4 sjuende ledd.

²⁷ Jf. Prop.57 L (2016–2017) punkt 5.5.7.3.

I RefLex svarer rektor og ansatte bekreftende på at de dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten. De utdyper at undersøkelser dokumenteres i Elevkanalen i Teams, og oppsummeres i en aktivitetsplan hvor malen er utarbeidet av skoleeier. Dette er i tråd med skolens rutinebeskrivelse.

Flere ansatte forteller at det tidligere ikke har vært et tydelig system for hva som skal dokumenteres og hvor det skal dokumenteres. Flere forteller videre at skolen har forbedret sin praksis når det gjelder dokumentasjonsplikten og oppbevaring av dokumentasjon. Det følger av at skolen har fått et nytt system gjennom Elevkanalen i Teams. Ansatte forteller at skolen tok dette systemet i bruk høsten 2023 og i januar 2024. Vi mener derfor at skolen per i dag har et godt system for å dokumentere hvordan undersøkelser gjennomføres.

I elevsakene ser vi imidlertid at skolen har gjort notater i form av logg, men vi ser få referater. Kommunikasjon med foresatte blir gjennomgående lite dokumentert. Flere av de ansatte svarer i intervjuene at de gjennomfører undersøkelser i form av å ha samtaler også med involverte elever. Dette ser vi i noen grad dokumentert i elevsakene. Videre ser vi at skolen dokumenterer andre undersøkelser slik som samtaler, observasjoner og trivselsundersøkelser, gjennom aktivitetsplanen.

På bakgrunn av svarene i RefLex, intervjuer og elevsakene, vurderer vi at skolen på nåværende tidspunkt oppfyller kravet om å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.

Skoleeier svarer i RefLex og intervju at undersøkelser blir dokumentert i Websak. Vi vurderer at det er sannsynliggjort at skoleeier vil dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.

Vår konklusjon

Skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.

2.2.6 Setter skolen inn tiltak så raskt saken tilsier i saker der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Plikten til å sette inn tiltak utløses når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller hvis undersøkelser skolen har utført på eget initiativ viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.²⁸ Hvor raskt skolen må sette inn tiltak, må vurderes konkret i den enkelte saken. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen.

I intervjuet svarer rektor at skolen setter inn tiltak så raskt som saken tilsier når de har kjennskap til eller mistanke om at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Rektor svarer at en aktivitetsplan må være opprettet innen fem dager, men at det i noen tilfeller kan ta opptil 1-2 uker. Rektor utdyper at det er avhengig av sakens kompleksitet. Det fremgår av skolens dokumentasjon at rektor og avdelingsledere har ansvar for å avgjøre om at det skal settes inn tiltak i en skolemiljøsak.

²⁸ Jf. Prop.57 L (2016–2017) punkt 5.5.2.5.

Flere av de ansatte med ansvar for tiltaksplikten svarer at det varierer hvor raskt tiltakene settes inn. Noen svarer at det må foretas en vurdering av saken og at det beror på sakens alvorlighetsgrad. Noen svarer også at det blir satt inn «strakstiltak». Noen svarer at det tar tid for lærere å gjennomføre tiltakene. Det er enighet om at tiltak skal settes inn raskt etter undersøkelser.

I et fåtall av elevsakene ser vi at skolen ikke setter inn tiltak så raskt som saken tilsier. Vi ser at skolen i disse sakene har hatt kjennskap til at eleven har opplevd et utrygt skolemiljø over tid, uten at det har blitt satt inn tiltak tidsnok. Vi vurderer imidlertid at det har vært en positiv utvikling i skolens praksis. Vi ser at det nå som hovedregel settes inn tiltak så raskt som saken tilsier.

Vår konklusjon

Skolen setter inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

2.2.7 Setter skolen inn tiltak straks i saker der en som arbeider på skolen, har krenket en elev?

Dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen skal tiltak settes i verk straks.²⁹

I tilsynsperioden er det ikke sendt inn elevsaker der ansatte er mistenkt for å krenke elever på Bjørnsletta skole. Vår vurdering er derfor basert på svarene i intervjuene og skolens rutiner. Rutinen angir ikke hvor raskt tiltak skal settes i gang i saker etter oppl. § 9 A-5.

I intervjuet forteller rektor at de ville ha satt i gang med tiltak i løpet av få dager. Flere av de ansatte forteller at tiltakene må settes i gang raskt. Noen ansatte svarer at de ville sett på rutinen fra skoleeier.

Basert på intervjuene vurderer vi at et flertall av de ansatte med ansvar for tiltaksplikten, har kjennskap til at det er et skjerpet tidskrav i slike saker. Vi mener derfor at skolen har sannsynliggjort at skolen vil sette inn tiltak straks ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en ansatt.

Vår konklusjon

Skolen setter inn tiltak straks i saker der en som arbeider på skolen, har krenket en elev.

2.2.8 Setter skoleeier inn tiltak straks i saker der en i ledelsen har krenket en elev?

Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, er det skoleeier som har ansvaret for at skolen setter inn tiltak. Også her skal tiltak iverksettes straks.³⁰

I skoleeiers rutine³¹ står det at det besluttet midlertidige tiltak i undersøkelsesfasen og at det opprettes en skriftlig plan, hvor malen er utarbeidet av skoleeier. I tilsynsperioden er det ikke

²⁹ Jf. oppl. § 9 A-5.

³⁰ Jf. oppl. § 9 A-5.

³¹ Oslo skolen – Interne rutiner i UDA for håndtering av varsel dersom en i skoleledelsen kan ha krenket en elev.

sendt inn elevsaker der noen i skolens ledelse er mistenkt for å krenke elever på skolen. Skoleeier svarer bekreftende i RefLex på at de ville ha satt inn tiltak straks etter mottatt varsel.

Vi vurderer at skoleeier vil følge sine rutiner dersom det er en i ledelsen som krenker en elev. På bakgrunn av dette vurderer vi at det er sannsynliggjort at skoleeier setter inn tiltak straks dersom det er en mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en i ledelsen på skolen.

Vår konklusjon

Skoleeier setter inn tiltak straks i saker der en i ledelsen har krenket en elev.

2.2.9 Setter skolen og skoleeier inn tiltakene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?

Valg av tiltak må tilpasses den enkelte sak, og basere seg på konkrete og faglige skønnsvurderinger. Tiltakene kan være rettet både mot individnivå, gruppenivå og systemnivå. Undersøkelsene i saken er et viktig grunnlag i dette arbeidet, da undersøkelsene sier noe om årsaken til problemet.³² I vurderingen av hva som er et egnet tiltak skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes i den enkelte saken. Plikten til å sette inn tiltak hviler på skolen. Hvilke ansatte som faktisk skal gjennomføre tiltakene, må skolen fastsette konkret.

Skolens rutine³³ tar for seg aktivitetsplikten, herunder tiltaksplikten.³⁴ Vi ser at flertallet av de ansatte er kjent med denne, men ikke alle.

Rektor svarer i RefLex og i intervju at skolen tilpasser tiltakene til den enkelte sak. Rektor utdyper at lederteamet sørger for en analyse av det undersøkelsene viser og hva eleven, klassen og læreren trenger i den enkelte saken. Rektor viser til at tiltakene på klassenivå ofte går igjen, fordi det handler om å bygge sterke og robuste klassemiljøer som fremmer et godt skole- og læringsmiljø. Rektor trekker frem at skolen legger skoleeiers mobbeteorier til grunn, men at dette er en prosess skolen ikke er helt i mål med i praksis. Rektor forteller at skolen jobber med å vurdere barnets beste når de setter inn tiltak.

Et flertall av de ansatte med ansvar for tiltaksplikten svarer i RefLex og i intervjuer at tiltakene blir vurdert konkret i den enkelte elevs sak. Flere viser til at det settes inn tiltak på ulike nivåer og gir eksempler på type tiltak som kan settes inn. Enkelte trekker også frem at tiltakene skal være forskningsbaserte. De fleste sier at skolen baserer tiltak på undersøkelser. Noen forteller at det i enkelte saker settes inn tiltak som ikke tar utgangspunkt i undersøkelser.

Intervjuene viser at et fåtall ansatte med ansvar for tiltaksplikten kan forklare hvordan de vurderer barnets beste når de setter inn tiltak. Flere svarer imidlertid at tiltak settes inn på bakgrunn av en vurdering av barnets beste. Et fåtall kan imidlertid forklare hva denne vurderingen består av konkret, eller hvilke momenter som er vektet i en slik vurdering. På

³² Jf. Prop.57 L (2016–2017) punkt 5.5.2.5.

³³ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

³⁴ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

konkrete spørsmål om de vurderer barnets sårbarhet, svarer et flertall ja, men de knytter ikke momentet sårbarhet til vurderingen av barnets beste.

Elevsakene viser at skolen virker å vurdere den enkelte elevs sak konkret. Mange av tiltakene på gruppe- og skolenivå er gjentakende i sakene, men vi ser variasjon også her. I et flertall av sakene fremstår det også å være sammenheng mellom undersøkelsene og tiltakene.

Gjennom intervju og elevsakene ser vi imidlertid at skolen ikke alltid evaluerer tiltakene jevnlig, og heller ikke i samråd med eleven det gjelder. Det foreligger tilfeller hvor elev og foresatt ikke har vært kjent med tiltakene skolen har satt inn over lengre tid. I et flertall av elevsakene er barnets beste omtalt, men ikke konkretisert. Vi kan dermed ikke se hvordan hensynet til barnets beste har blitt ivaretatt i utformingen av tiltak. Etter en samlet vurdering kommer vi derfor frem til at det ikke er sannsynliggjort at skolen setter inn de tiltakene som ut ifra en faglig standard kan forventes.

Det er ingen tilfeller hvor skoleeier har hatt ansvar for å sette inn tiltak i tilsynsperioden. På spørsmål om hvilke konkrete vurderinger skoleeier ville gjort i en slik sak, svarer skoleeier at det ville vært aktuelt å samarbeide med skolen, men at dette måtte vurderes fra sak til sak. Videre svarer skoleeier at deres rolle i øvrige skolemiljøsaker er å gi råd og veiledning. Skoleeier viser også til de ressursene de har gjort tilgjengelig for skolen og trekker frem rundskrivet om elevene sitt skolemiljø, samt e-læringskurset. Skoleeier viser også til at malen for aktivitetsplan samt veiledningsdokumentet for malen³⁵ gir skolene veiledning knyttet til tiltaksplikten. På bakgrunn av dette vurderer vi det som sannsynlig at skoleeier setter inn tiltak som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

Vi vurderer at skolen og skoleeier er kjent med at tiltak skal tilpasses den enkeltes sak og vurderes konkret og faglig. Vi ser at skolen og skoleeier vet at undersøkelser og barnets beste skal ligge til grunn for valg av tiltak. Vi ser samtidig at skolen ikke alltid evaluerer de tiltakene de setter inn. I tillegg ser vi at skolen ikke alltid sørger for at eleven og foresatte er kjent med tiltakene som skolen gjør. I et flertall av sakene er skolens vurdering av barnets beste mangelfull og lite konkretisert. På bakgrunn av dette vurderer vi at skolen ikke setter inn tiltakene som ut fra en faglig standard kan forventes.

Vår konklusjon

Skolen setter ikke inn tiltakene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

Skoleeier setter inn tiltakene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

2.2.10 Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten?

Skolen og skoleeier skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle blant annet tiltaksplikten.³⁶

Skolen og skoleeier skal lage en skriftlig plan når det settes inn tiltak i en sak.³⁷ Planen skal inneholde hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen/skoleeier har planlagt, når tiltakene skal

³⁵ Oslo skolen - Veiledning til mal for aktivitetsplan i skolemiljøsaker (oppl. § 9 A-4)

³⁶ Jf. oppl. § 9 A-4 sjuende ledd.

³⁷ Jf. oppl. § 9 A-4 sjette ledd.

gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

38

I skolens rutine³⁹ står det at elevens aktivitetsplan er skolens dokumentasjon, og at denne må ligge i Websak. Rektor svarer bekreftende i RefLex på spørsmål om skolen lager en skriftlig plan som oppfyller lovens minstekrav, når de setter inn tiltak i en sak. Rektor forteller derimot om noen unntak, som klassebytter, som har blitt gjennomført uten en aktivitetsplan.

Ansatte med ansvar for tiltaksplikten svarer i intervjuene at de bruker skoleeiers mal. Det er likevel noen som sier at ikke alle tiltakene står i en skriftlig plan, som for eksempel «strakstiltak». Gjennom samtaler med elever og foresatte, får vi kjennskap til at ikke alle har vært kjent med at det har vært utarbeidet en aktivitetsplan i saken deres.

I elevsakene ser vi at utarbeidelsen og innholdet i aktivitetsplanen i elevsakene varierer i noen grad. Når det gjelder å oppfylle minimumskravet til innhold i planen, er dette også varierende. Flere av aktivitetsplanene mangler tidspunkt for varighet av tiltakene og evaluering. Noen aktivitetsplaner mangler en dekkende problembeskrivelse.

I de fleste sakene ser vi at skolen oppretter en aktivitetsplan, men ikke alltid. Basert på funnene i intervjuene og de nyeste elevsakene ser vi at skolen bruker skoleeiers mal, som ivaretar lovens minstekrav. Etter en helhetsvurdering vurderer vi derfor at skolen har sannsynliggjort at den dokumenterer tiltak som settes inn.

I forbindelse med tilsynet er det for tilsynsperioden ikke sendt inn elevsaker hvor skoleeier har hatt ansvar for å opprette en aktivitetsplan. Skoleeier viser i RefLex og intervju til deres rutine.⁴⁰ I rutinen står det at det alltid skal utarbeides en aktivitetsplan når det er behov for tiltak. I denne står det også hva som skal dokumenteres av tiltak.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er sannsynliggjort at skoleeier lager en skriftlig plan når de setter inn tiltak og den skriftlige planen oppfyller lovens minstekrav.

Vår konklusjon

Skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten.

³⁸ Jf. oppl. §§ 9 A–4 og 9 A–5.

³⁹ Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole.

⁴⁰ Elevene sitt skolemiljø kapittel 9 A- Rundskriv 8-2022.

3 Statsforvalterens reaksjoner – pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at kommunen ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi pålegger kommunen å rette opp følgende:⁴¹

- 1) Skoleeier skal sørge for at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.⁴²
 - a. Skoleeier må sørge for at skolen undersøker saken snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- 2) Skoleeier skal sørge for at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å sette inn tiltak slik at elevene får et trygt og godt skolemiljø.⁴³
 - a. Skoleeier må sørge for at skolen setter inn tiltakene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

3.1 Oppfølging av påleggene

Kommunen skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan det har blitt rettet. Frist for retting er 01.07.2024. Vi vil ikke avslutte tilsynet før kommunen, gjennom erklæringen og redegjørelsen, har vist at påleggene er rettet.

4 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et vedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a. Kommunen kan klage på vedtaket. Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen.⁴⁴ Kommunen sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken. Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet.⁴⁵ Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter.⁴⁶

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo, 30.04.2024

Kathrine Wilsher-Lohre, tilsynsleder

Abbirami Thavendran

Karoline Bakke Holmgren

⁴¹ jf. kommuneloven § 30-4

⁴² Jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5.

⁴³ Jf. oppl. § 9 A-4.

⁴⁴ jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

⁴⁵ jf. forvaltningsloven § 42.

⁴⁶ Jf. forvaltningsloven § 18.

5 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Elevene sitt skolemiljø kapittel 9 A – Rundskriv 8-2022 (Osloskolens intranett – Tavla)
- Interne rutiner for håndtering av varsel dersom en i skoleledelsen kan ha krenket en elev (UDA)
- Vedlegg samledok (UDA)
- Mal for aktivitetsplan
- Veiledning til mal for aktivitetsplan i skolemiljøsaker (oppl § 9A-4)
- Presentasjon «9A delpliktene Bjørnsletta» (UDA)
- Workshop Aktivitetsplaner (Seksjon for læringsmiljø, inkludering og mangfold)
- Opplæringsloven kap 9A_Manus (UDA)
- Skolens hjemmeside: <https://bjornsletta.osloskolen.no/for-elever-og-foresatte/helse-og-velferd/rett-til-trygt-og-godt-skolemiljo/>
- Rutinebeskrivelse ved mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø 2023-2024 Bjørnsletta skole
- Presentasjon «Skolens gjennomførte tiltak»
- Et utvalg elevmapper Bjørnsletta skole

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov